

Huisartsenzorg aan patiënten met psoriasis

Lisa Verberne, Robert Verheij, Linda Flinterman

In 2018 waren er in Nederland naar schatting ruim 450.000 mensen bekend bij de huisarts met de diagnose psoriasis (Nielen et al. 2018). Psoriasis is een chronische huidaandoening die gepaard kan gaan met nagelafwijkingen en/of gewrichtsklachten. Diagnostiek en behandeling kunnen veelal in de eerste lijn plaatsvinden. De huisarts kan patiënten met een lichte vorm van psoriasis in het algemeen goed behandelen met lokale middelen. In de tweede lijn kan, naast intensivering van de lokale behandeling, lichttherapie of systemische therapie gegeven worden (Van Peet et al. 2014).

Het Zorginstituut heeft samen met partijen in de zorg voor verschillende aandoeningen gekeken waar mogelijkheden liggen voor meer Zinnige Zorg. Uit analyse van het zorgtraject “Ziekten van huid en onderhuid” kwam naar voren dat voor psoriasis wellicht verbeteringen mogelijk zijn in het tijdig herkennen van psoriasis en bij het verwijzen van patiënten. Daarnaast zijn er signalen dat de optie van psychische ondersteuning bij patiënten met psoriasis niet altijd wordt geboden (Zorginstituut Nederland, 2019). Naar aanleiding hiervan is de zorg voor patiënten met psoriasis nader onderzocht met gegevens van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn.

Onderzoeksprogramma Zinnige Zorg

Binnen het onderzoeksprogramma Zinnige Zorg van Zorginstituut Nederland doet het Nivel, in opdracht, verschillende studies naar de verleende zorg door de huisarts. Dit wordt gedaan voor verschillende aandoeningen. Voor elke aandoening die we onderzoeken maken we gebruik van de zorggegevens van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn. De resultaten van elk onderzoek presenteren we in een factsheet.

Achter in deze factsheet vindt u meer informatie over het onderzoeksprogramma Zinnige Zorg en over Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn.

Tijdig herkennen psoriasis

Voordat de diagnose psoriasis wordt gesteld kan een patiënt al bekend zijn bij de huisarts met klachten van de huid. De diagnose wordt gesteld op basis van het klinisch beeld en door te kijken of medicatie voor psoriasis aanslaat.

Onderzoeksvragen

Om een beeld te krijgen van hoe het voortraject eruit ziet, werden de volgende vragen gesteld:

- 1a. Hoeveel contacten hebben patiënten met de diagnose psoriasis voor psoriasis of gerelateerde huidklachten in de 3 maanden (en 6 maanden) voor de geregistreerde diagnose?
- 2b. Welk deel van de patiënten met psoriasis krijgt al medicatie (mogelijk) voor psoriasis in de 3 maanden (en 6 maanden) voordat de diagnose psoriasis is geregistreerd?

In de huisartsenpraktijk, en daarmee in de gegevens van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn worden de aan een ICPC diagnostische code (bijvoorbeeld psoriasis) voorafgaande klachtcodes (bijvoorbeeld, jeuk en rode huid) in principe overschreven door de diagnostische codes. Bij een onbekend aantal praktijken gebeurt dat niet of gedeeltelijk.

Om toch een beeld van het gehele voortraject te krijgen is besloten twee nieuwe vragen toe te voegen specifiek voor de groep patiënten zonder contacten voor psoriasis of gerelateerde huidklachten in de periode 3 en 6 maanden voordat de diagnose psoriasis is geregistreerd.

Onderzoeksvragen

- 1a. Hoeveel contacten hebben patiënten met de diagnose psoriasis voor psoriasis of gerelateerde huidklachten in de 3 maanden (en 6 maanden) nadat de geregistreerde diagnose?
- 2b. Welk deel van de patiënten met psoriasis krijgt medicatie (mogelijk) voor psoriasis in de 3 maanden (en 6 maanden) nadat de diagnose psoriasis is geregistreerd?

Het antwoord op de vragen 1a, 1b, 2a en 2b geeft hiermee een indruk van het aantal contacten en de medicatie rondom het begin van het zorgtraject bij de huisarts. Zie [Bijlage B](#) voor methode.

Aantal contacten

In de drie en zes maanden voordat de diagnose psoriasis geregistreerd wordt heeft 15-22% van de volwassen patiënten 1 of meerdere contacten met de huisarts voor gerelateerde huidaandoeningen ([Tabel 1 & Tabel 2](#)). Voor patiënten jonger en ouder dan 18 jaar zijn deze cijfers vergelijkbaar ([Tabel 1 & Tabel 2](#)). Dit aantal contacten is een onderschatting van het echte aantal contacten in de periode voor de daadwerkelijke diagnose. Minder dan 10% van de patiënten heeft meer dan drie contacten voor psoriasis in de eerste drie en zes maanden **na** de geregistreerde diagnose. ([Tabel 3 & Tabel 4](#)).

Voorgescreven medicatie

Zevenentwintig tot 36 procent van de patiënten van 18 jaar en ouder krijgt in de drie en zes maanden voor de geregistreerde diagnose psoriasis medicatie voorgeschreven voor huidklachten ([Tabel 5 & Tabel 6](#)). Dit betreft in de drie maanden voor diagnose voornamelijk ciclosparine (5%). In de zes maanden voor de geregistreerde diagnose zijn er vooral voorschriften voor terbinafine (6%) en prednisolon (7%). Van de patiënten jonger dan 18 jaar krijgt 20-24% medicatie voorgeschreven voor huidklachten in de drie en zes maanden voor de geregistreerde diagnose psoriasis. Door het kleine aantal patiënten in deze groep is er geen goed onderscheid te maken in welk type medicatie het meest wordt voorgeschreven. Ook bij de medicatie voorschriften geldt dat, omdat start van de episode mogelijk is overschreven, de medicatie die hier bekeken wordt medicatie van langer voor de diagnose psoriasis betreft. De medicatie die is voorgeschreven hoeft daarom niet voor behandeling van psoriasis te zijn. Om toch meer inzicht te krijgen in welke medicatie aan het begin of bij verdenking van de diagnose psoriasis is voorgeschreven is er ook gekeken naar de drie en zes maanden **na** de geregistreerde diagnose.

In de eerste drie en zes maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis krijgt ruim 80% van de patiënten medicatie voorgeschreven ([Tabel 7 & Tabel 8](#)). In de eerste drie maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis zijn er bij volwassenen voornamelijk voorschriften voor bètamethason (38%), overige emollientia en protectiva (21%) en clobetasol (16%). Bij kinderen wordt er in de eerste drie en zes maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis vergelijkbare middelen voorgeschreven bètamethason (28%), overige emollientia (28%) en clobetasol (15%). Ook voor deze medicatie geldt dat dit niet perse voor de diagnose psoriasis is voorgeschreven, dit kan ook gebeurd zijn voor een andere aandoening die de patiënten hebben in de periode van drie en zes maanden na de diagnose psoriasis.

Verwijzen van patiënten

In een deel van de gevallen zal de huisarts patiënten met psoriasis verwijzen naar de tweede lijn. Om meer inzicht te krijgen in het aantal patiënten dat wordt verwezen en naar welke specialismes ze worden verwezen zijn de volgende vragen beantwoord:

Onderzoeksvragen

1. Wat is het aantal patiënten uit het incidentie cohort 1 juli 2017 t/m 30 juni 2018, dat binnen 3 maanden dan wel binnen 6 maanden na de incidentiedatum wordt verwezen voor psoriasis of gerelateerde huidklachten?
2. Hoeveel contacten zijn er met de huisarts voor psoriasis in de periode 3 en 6 maanden vóór de eerste verwijzing voor psoriasis of gerelateerde huidklachten?
3. Hoeveel contacten zijn er met de huisarts ná de eerste verwijzing voor psoriasis of gerelateerde huidklachten?

Zie voor methode [Bijlage B](#).

Aantal patiënten met een verwijzing voor psoriasis of gerelateerde huidklachten

Van de patiënten van 18 jaar en ouder werd slechts een klein percentage verwezen; binnen de eerste drie maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis, betrof dit 4%. ([Tabel 9](#)). Maar weinig van deze patiënten werden specifiek verwezen voor psoriasis. Alle patiënten die werden verwezen voor psoriasis of gerelateerde huidklachten werden verwezen naar de dermatoloog. Voor de patiënten jonger dan 18 jaar met psoriasis zijn de aantallen te klein om iets te kunnen zeggen over verwijzingen ([Tabel 9](#)).

In de periode zes maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis is het aantal verwijzingen naar de tweede lijn niet toegenomen ten opzichte van de periode drie maanden na de geregistreerde diagnose ([Tabel 10](#)). Het aantal verwijzingen is waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal verwijzingen voor psoriasis. Bij bijna de helft van de verwijzingen is er geen indicatie bij de verwijzing geregistreerd ([Tabel 9 & Tabel 10](#)).

Patiënten van 18 jaar en ouder hadden gemiddeld bijna 3 contacten met de huisarts voor huidklachten in de drie tot zes maanden voordat de verwijzing plaats vond. In de drie tot zes maanden na de verwijzing hebben ze gemiddeld iets meer dan 1 contact met de huisarts voor huidklachten ([Tabel 9 & Tabel 10](#)).

Psychosociale zorg voor patiënten met psoriasis

Huidaandoeningen zoals psoriasis kunnen een grote invloed hebben op de kwaliteit van leven van de patiënt en kunnen gepaard gaan met psychische klachten. Wanneer dit het geval is komt de patiënt in aanmerking voor psychosociale ondersteuning door de POH-GGZ of binnen de psychiatrie. Om meer inzicht te krijgen of patiënten met psoriasis vaker psychosociale ondersteuning nodig hebben dan patiënten zonder psoriasis zijn de volgende vragen beantwoord:

Onderzoeksvragen

4. Welk deel van de patiënten met psoriasis is onder behandeling bij de POH-GGZ in vergelijking met een referentiepopulatie zonder huidklachten?
5. Wat is het aantal patiënten met psoriasis/referentie dat wordt verwezen naar de psychiatrie?

Zie [Bijlage B](#) voor methode.

Patiënten met zorg door de POH-GGZ

In de [Tabel 11 t/m Tabel 18](#) is het aantal patiënten met psoriasis dat gebruik maakt van de POH-GGZ, voor verschillende subgroepen, afgezet tegen de algemene populatie zonder psoriasis of gerelateerde huidklachten in dezelfde subgroep.

[Tabel 11](#) laat zien dat 4% van de patiënten met psoriasis of gerelateerde huidklachten contact heeft met de POH-GGZ. Dit verschilt niet van de groep patiënten zonder huidaandoeningen. Er zijn hierin

ook geen verschillen te zien bij uitsplitsingen naar incidente en prevalentie patiënten (Tabel 12 & Tabel 13), leeftijd (Tabel 14 t/m Tabel 16) en geslacht (Tabel 17 & Tabel 18).

Verwijzingen naar de psychiatrie

Ook in het aantal verwijzingen naar de psychiatrie zijn er geen grote verschillen (Tabel 19). De verwijzingen voor psychiatrie omvatten zowel verwijzingen naar de basis GGZ als naar de gespecialiseerde GGZ. Uit deze cijfers kan niet worden afgeleid of de verwijzing naar de psychiatrie (mede) verband houdt met psychische problemen als direct gevolg van psoriasis.

Over het onderzoeksprogramma Zinnige Zorg (Zorginstituut Nederland)

Het Nivel heeft dit onderzoek uitgevoerd binnen het onderzoeksprogramma Zinnige Zorg, in opdracht van Zorginstituut Nederland. Het programma heeft als doel de toegang tot goede verzekerde zorg te bevorderen, zodat er niet meer zorg wordt gegeven dan nodig is én niet minder zorg dan noodzakelijk is. Hiermee zijn zowel de kwaliteit als de betaalbaarheid van de zorg gediend. De resultaten van dit onderzoek worden door het Zorginstituut gebruikt om mogelijke verbeterpunten in het zorgtraject voor psoriasis in de huisartsenpraktijk te identificeren.

Over Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn

De zorggegevens die zijn gebruikt in dit onderzoek zijn afkomstig van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn, een onderzoeksinfrastructuur met enorme aantallen zorggegevens die routinematig worden verzameld bij verschillende eerstelijns disciplines, waaronder ruim 500 huisartsenpraktijken met ruim 1.7 miljoen ingeschreven patiënten. Van bijna 300 deelnemende huisartsenpraktijken zijn ook gegevens beschikbaar van verwijzingen naar de tweede lijn via Zorgdomein. De gegevens uit Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn zijn representatief voor de Nederlandse patiënten- en huisartsenpopulatie (Nivel Zorgregistraties). De praktijken zijn verspreid over het land.

De studie is goedgekeurd volgens de governance code van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn, onder nummer NZR-00319.051. Het gebruik van gegevens uit elektronische patiëntendossiers, zoals verzameld door Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn, is onder bepaalde voorwaarden toegestaan, zonder dat van iedere afzonderlijke patiënt daarvoor toestemming wordt gevraagd of dat toetsing door een medisch ethische commissie heeft plaatsgevonden (art. 24 UAVG jo art. 9.2 sub j AVG).

Meer weten?

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties. Voor meer informatie over Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn: ga naar www.nivel.nl/zorgregistraties of e-mail naar zorgregistraties@nivel.nl

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt: Verberne L, Verheij RA, Flinterman LE. Huisartsenzorg voor patiënten met psoriasis. Utrecht: Nivel, 2020.

Literatuur

Van Peet PG, Spuls PhI, Ek JW, Lantinga H, Lecluse LLA, Oosting AJ, Visser HS, Burgers JS, Geijer RMM, Kolnaar BGM, Eizenga WH. NHG-Standaard Psoriasis (derde herziening). Huisarts en Wetenschap 2014;57(3):128-135.

Nielen MMJ, Hek K, Schermer TRJ. Incidentie en prevalentie van gezondheidsproblemen in de Nederlandse huisartsenpraktijk in 2018. www.Nivel.nl/nl/Nivel-zorgregistraties-eerste-lijn/incidenties-en-prevalenties

Zorginstituut Nederland. Screeningsfase - Systematische analyse Ziekte van huid en onderhuid. <https://www.zorginstituutnederland.nl/werkagenda/publicaties/rapport/2019/09/10/zinnige-zorg---rapport-screeningsfase-ziekten-van-huid-en-onderhuid>

Bijlage A Tabellen

Tabel 1 Aantal en percentage patiënten met één of meerdere contacten voor gerelateerde huidaandoeningen in de 3 maanden voor de geregisteerde diagnose psoriasis

	18 jaar en ouder		Jonger dan 18	
	N	%	N	%
N patiënten	1.499		120	
Contacten 3 maanden voor diagnose	N	%	N	%
0 contacten	1.254	84%	102	85%
1 contact	166	11%	13	11%
2 contacten	49	3%	*	
3 contacten	21	1%	*	
4 contacten	*		*	
5 contacten	*		*	
6 contacten	*		*	
7 contacten	*		*	
8 contacten	*		*	
9 contacten	*		*	
10 of meer contacten	*		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 2 Aantal en percentage patiënten met één of meerdere contacten voor gerelateerde huidaandoeningen in de 6 maanden voor de geregisteerde diagnose psoriasis

	18 jaar en ouder		Jonger dan 18	
	N	%	N	%
N patiënten	1.499		120	
Contacten 6 maanden voor diagnose	N	%	N	%
0 contacten	1.164	78%	92	77%
1 contact	190	13%	19	16%
2 contacten	82	5%	*	
3 contacten	39	3%	*	
4 contacten	15	1%	*	
5 contacten	*		*	
6 contacten	*		*	
7 contacten	*		*	
8 contacten	*		*	
9 contacten	*		*	
10 of meer contacten	*		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 3 Aantal en percentage patiënten met één of meerdere contacten voor gerelateerde huidaandoeningen in **de 3 maanden na de geregistreeerde diagnose psoriasis**

	18 jaar en ouder		Jonger dan 18	
	N	%	N	%
N patiënten	1.164		92	
Contacten 3 maanden na diagnose	N	%	N	%
0 contacten	111	10%	*	
1 contact	657	56%	56	61%
2 contacten	245	21%	20	22%
3 contacten	96	8%	*	
4 contacten	41	4%	*	
5 contacten	*		*	
6 contacten	*		*	
7 contacten	*		*	
8 contacten	*		*	
9 contacten	*		*	
10 of meer contacten	*		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 4 Aantal en percentage patiënten met één of meerdere contacten voor gerelateerde huidaandoeningen in **de 6 maanden na de geregistreeerde diagnose psoriasis**

	18 jaar en ouder		Jonger dan 18	
	N	%	N	%
N patiënten	1.164		92	
Contacten 6 maanden na diagnose	N	%	N	%
0 contacten	104	9%	*	
1 contact	569	49%	50	54%
2 contacten	267	23%	24	26%
3 contacten	133	11%	*	
4 contacten	54	5%	*	
5 contacten	18	2%	*	
6 contacten	*		*	
7 contacten	*		*	
8 contacten	*		*	
9 contacten	*		*	
10 of meer contacten	*		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 5 Aantal en percentage patiënten dat een van de geselecteerde geneesmiddelen voor huidklachten kreeg voorgeschreven in de 3 maanden voor de geregistreeerde diagnose psoriasis

		18 jaar en ouder		Jonger dan 18 jaar	
N patiënten		1.499		120	
ATC	Omschrijving	N	%	N	%
	Geen medicatie voorgeschreven	1.090	73%	96	80%
B03BB01	Foliumzuur	*		*	
D01AC08	Ketoconazol	*		*	
D01AC20	Imidazolen/triazolen	*		*	
D01AE12	Salicylzuur	*		*	
D01AE13	Seleensulfide	*		*	
D01AE14	Ciclopirox	*		*	
D01AE15	Terbinafine	29	2%	*	
D01BA01	Griseofulvine	*		*	
D01BA02	Terbinafine	*		*	
D02AB	Zinkproducten	59	4%	*	
D02AC	Vaseline en vetproducten	*		*	
D02AE01	Ureum	*		*	
D02AX	Overige emollientia en protectiva	*		*	
D03BA02	Collagenase	*		*	
D04AB01	Lidocaine	*		*	
D05AA	Teren	*		*	
D05AC01	Ditranol	*		*	
D05AX02	Calcipotriol	*		*	
D05AX03	Calcitriol	*		*	
D05AX52	Calcipotriol, combinatiepreparaten	*		*	
D05BB02	Acitretine	*		*	
D05BX51	Fumaarzuurderivaten, combinatiepreparaten	*		*	
D06AA04	Tetracycline	*		*	
D06AX01	Fusidinezuur	*		*	
D06AX09	Mupirocine	*		*	
D06BA01	Zilver sulfadiazine	11	1%	*	
D06BB04	Podofyllotoxine	*		*	
D06BB10	Imiquimod	*		*	
D06BB12	Sinecatechins	*		*	
D06BX01	Metronidazol	*		*	
D06BX02	Ingenolmebutaat	*		*	
D07AA02	Hydrocortison	*		*	
D07AB01	Clobetason	*		*	
D07AB02	Hydrocortisonbutyraat	*		*	
D07AB03	Flumetason	*		*	
D07AB09	Triamcinolon	*		*	
D07AC01	Betamethason	12	1%	*	
D07AC03	Desoximetason	*		*	

D07AC13	Mometason	*		*	
D07AC17	Fluticason	*		*	
D07AD01	Clobetasol	*		*	
D07XA01	Hydrocortison met overige middelen	*		*	
D07XB01	Flumetason met overige middelen	*		*	
D07XB02	Triamcinolon met overige middelen	*		*	
D07XC01	Betamethason met overige middelen	*		*	
D07XC02	Desoximetason met overige middelen	*		*	
D07XD	Zeer sterk werkzame corticosteroiden met overige middelen	*		*	
D11AC	Koolteer shampoo	*		*	
D11AH01	Tacrolimus	*		*	
D11AH02	Pimecrolimus	*		*	
D11AH04	Alitretinoïne	*		*	
H02AB06	Prednisolon	*		*	
L04AA13	Leflunomide	*		*	
L04AD01	Ciclosporine	69	5%	*	
L04AX01	Azathioprine	*		*	
L04AX03	Methotrexaat	*		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 6 Aantal en percentage patiënten dat een van de geselecteerde geneesmiddelen voor huidklachten kreeg voorgeschreven in de 6 maanden voor de geregistreeerde diagnose psoriasis

		18 jaar en ouder		Jonger dan 18 jaar	
N patiënten		1.499		120	
ATC	Omschrijving	N	%	N	%
	Geen medicatie	961	64%	91	76%
B03BB01	Foliumzuur	*		*	
D01AC08	Ketoconazol	*		*	
D01AC20	Imidazolen/triazolen	*		*	
D01AE12	Salicylzuur	34	2%	*	
D01AE13	Seleensulfide	*		*	
D01AE14	Ciclopirox	*		*	
D01AE15	Terbinafine	*		*	
D01BA01	Griseofulvine	*		*	
D01BA02	Terbinafine	86	6%	*	
D02AB	Zinkproducten	*		*	
D02AC	Vaseline en vetproducten	*		*	
D02AE01	Ureum	11	1%	*	
D02AX	Overige emollientia en protectiva	*		*	
D03BA02	Collagenase	*		*	
D04AB01	Lidocaine	*		*	
D05AA	Teren	*		*	
D05AC01	Ditranol	*		*	
D05AX02	Calcipotriol	*		*	
D05AX03	Calcitriol	*		*	

D05AX52	Calcipotriol, combinatiepreparaten	*		*
D05BB02	Acitretine	*		*
D05BX51	Fumaarzuurderivaten, combinatiepreparaten	*		*
D06AA04	Tetracycline	*		*
D06AX01	Fusidinezuur	*		*
D06AX09	Mupirocine	12	1%	*
D06BA01	Zilversulfadiazine	*		*
D06BB04	Podofyllotoxine	*		*
D06BB10	Imiquimod	*		*
D06BB12	Sinecatechins	*		*
D06BX01	Metronidazol	*		*
D06BX02	Ingenolmebutaat	*		*
D07AA02	Hydrocortison	*		*
D07AB01	Clobetason	*		*
D07AB02	Hydrocortisonbutyraat	*		*
D07AB03	Flumetason	*		*
D07AB09	Triamcinolon	*		*
D07AC01	Betamethason	15	1%	*
D07AC03	Desoximetason	*		*
D07AC13	Mometason	*		*
D07AC17	Fluticason	*		*
D07AD01	Clobetasol	*		*
D07XA01	Hydrocortison met overige middelen	*		*
D07XB01	Flumetason met overige middelen	*		*
D07XB02	Triamcinolon met overige middelen	*		*
D07XC01	Betamethason met overige middelen	*		*
D07XC02	Desoximetason met overige middelen	15	1%	*
D07XD	Zeer sterk werkzame corticosteroiden met overige middelen	*		*
D11AC	Koolteer shampoo	*		*
D11AH01	Tacrolimus	*		*
D11AH02	Pimecrolimus	*		*
D11AH04	Alitretinoïne	*		*
H02AB06	Prednisolon	104	7%	*
L04AA13	Leflunomide	*		*
L04AD01	Ciclosporine	*		*
L04AX01	Azathioprine	*		*
L04AX03	Methotrexaat	*		*

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 7 Aantal en percentage patiënten dat een van de geselecteerde geneesmiddelen voor huidklachten kreeg voorgeschreven in de 3 maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis

		18 jaar en ouder		Jonger dan 18 jaar	
N patiënten		1.164		92	
ATC	Omschrijving	N	%	N	%
	Geen medicatie	110	9%	11	12%
B03BB01	Foliumzuur	19	2%	*	
D01AC08	Ketoconazol	82	7%	*	
D01AC20	Imidazolen/triazolen	*		*	
D01AE12	Salicylzuur	15	1%	*	
D01AE13	Seleensulfide	10	1%	*	
D01AE14	Ciclopirox	*		*	
D01AE15	Terbinafine	*		*	
D01BA01	Griseofulvine	*		*	
D01BA02	Terbinafine	13	1%	*	
D02AB	Zinkproducten	*		*	
D02AC	Vaseline en vetproducten	11	1%	*	
D02AE01	Ureum	10	1%	*	
D02AX	Overige emollientia en protectiva	243	21%	26	28%
D03BA02	Collagenase	*		*	
D04AB01	Lidocaine	*		*	
D05AA	Teren	*		*	
D05AC01	Ditranol	*		*	
D05AX02	Calcipotriol	10	1%	*	
D05AX03	Calcitriol	33	3%	*	
D05AX52	Calcipotriol, combinatiepreparaten	148	13%	*	
D05BB02	Acitretine	*		*	
D05BX51	Fumaarzuurderivaten, combinatiepreparaten	*		*	
D06AA04	Tetracycline	*		*	
D06AX01	Fusidinezuur	36	3%	*	
D06AX09	Mupirocine	*		*	
D06BA01	Zilversulfadiazine	*		*	
D06BB04	Podofyllotoxine	*		*	
D06BB10	Imiquimod	*		*	
D06BB12	Sinecatechins	*		*	
D06BX01	Metronidazol	*		*	
D06BX02	Ingenolmebutaat	*		*	
D07AA02	Hydrocortison	55	5%	*	
D07AB01	Clobetason	19	2%	*	
D07AB02	Hydrocortisonbutyraat	56	5%	14	15%
D07AB03	Flumetason	*		*	
D07AB09	Triamcinolon	124	11%	13	14%
D07AC01	Betamethason	447	38%	26	28%
D07AC03	Desoximetasoon	41	4%	*	
D07AC13	Mometason	50	4%	*	

D07AC17	Fluticason	25	2%	*	
D07AD01	Clobetasol	191	16%	14	15%
D07XA01	Hydrocortison met overige middelen	32	3%	*	
D07XB01	Flumetason met overige middelen	*		*	
D07XB02	Triamcinolon met overige middelen	13	1%	*	
D07XC01	Betamethason met overige middelen	20	2%	*	
D07XC02	Desoximetason met overige middelen	*		*	
D07XD	Zeer sterk werkzame corticosteroïden met overige middelen	*		*	
D11AC	Koolteer shampoo	67	6%	*	
D11AH01	Tacrolimus	12	1%	*	
D11AH02	Pimecrolimus	*		*	
D11AH04	Alitretinoïne	*		*	
H02AB06	Prednisolon	26	2%	*	
L04AA13	Leflunomide	*		*	
L04AD01	Ciclosporine	*		*	
L04AX01	Azathioprine	*		*	
L04AX03	Methotrexaat	10	1%	*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 8 Aantal en percentage patiënten dat een van de geselecteerde geneesmiddelen voor huidklachten kreeg voorgeschreven in de 6 maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis

		18 jaar en ouder		Jonger dan 18 jaar	
N patiënten		1.164		92	
ATC	Omschrijving	N	%	N	%
	Geen medicatie	423	36%	36	39%
B03BB01	Foliumzuur	31	3%	*	
D01AC08	Ketoconazol	98	8%	*	
D01AC20	Imidazolen/triazolen	*		*	
D01AE12	Salicylzuur	19	2%	*	
D01AE13	Seleensulfide	12	1%	*	
D01AE14	Ciclopirox	11	1%	*	
D01AE15	Terbinafine	*		*	
D01BA01	Griseofulvine	12	1%	*	
D01BA02	Terbinafine	15	1%	*	
D02AB	Zinkproducten	*		*	
D02AC	Vaseline en vetproducten	17	1%	*	
D02AE01	Ureum	13	1%	*	
D02AX	Overige emollientia en protectiva	284	24%	26	28%
D03BA02	Collagenase	*		*	
D04AB01	Lidocaine	*		*	
D05AA	Teren	*		*	
D05AC01	Ditranol	*		*	
D05AX02	Calcipotriol	10	1%	*	

D05AX03	Calcitriol	41	4%	*	
D05AX52	Calcipotriol, combinatiepreparaten	173	15%	*	
D05BB02	Acitretine	*		*	
D05BX51	Fumaarzuurderivaten, combinatiepreparaten	*		*	
D06AA04	Tetracycline	*		*	
D06AX01	Fusidinezuur	51	4%	*	
D06AX09	Mupirocine	*		*	
D06BA01	Zilversulfadiazine	*		*	
D06BB04	Podofyllotoxine	*		*	
D06BB10	Imiquimod	*		*	
D06BB12	Sinecatechins	*		*	
D06BX01	Metronidazol	10	1%	*	
D06BX02	Ingenolmebutaat	*		*	
D07AA02	Hydrocortison	61	5%	*	
D07AB01	Clobetason	23	2%	*	
D07AB02	Hydrocortisonbutyraat	61	5%	16	17%
D07AB03	Flumetason	*		*	
D07AB09	Triamcinolon	148	13%	14	15%
D07AC01	Betamethason	476	41%	28	30%
D07AC03	Desoximetason	52	4%	*	
D07AC13	Mometason	58	5%	*	
D07AC17	Fluticason	31	3%	*	
D07AD01	Clobetasol	226	19%	17	18%
D07XA01	Hydrocortison met overige middelen	51	4%	*	
D07XB01	Flumetason met overige middelen	*		*	
D07XB02	Triamcinolon met overige middelen	14	1%	*	
D07XC01	Betamethason met overige middelen	24	2%	*	
D07XC02	Desoximetason met overige middelen	10	1%	*	
D07XD	Zeer sterk werkzame corticosteroiden met overige middelen	*		*	
D11AC	Koolteer shampoo	81	7%	*	
D11AH01	Tacrolimus	15	1%	*	
D11AH02	Pimecrolimus	*		*	
D11AH04	Alitretinoïne	*		*	
H02AB06	Prednisolon	39	3%	*	
L04AA13	Leflunomide	*		*	
L04AD01	Ciclosporine	*		*	
L04AX01	Azathioprine	*		*	
L04AX03	Methotrexaat	21	2%	*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 9 Aantal en percentage patiënten met een verwijzing naar de tweede lijn in de 3 maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis

	18 jaar en ouder		Jonger dan 18 jaar	
	N	%	N	%
N totaal in cohort	387		32	
Verwijzingen, totaal	36	9%	*	
Verwijzingen, voor huidklachten	14	4%	*	
Verwijzingen, voor psoriasis	*		*	
Verwijzingen, reden van verwijzing onbekend	14	4%	*	
Specialist bij verwijzing voor huidklachten				
Verwijzingen dermatoloog	14	100%	*	
Verwijzingen allergoloog			*	
Verwijzingen reumatoloog			*	
Verwijzingen kinderarts			*	
Gemiddeld aantal contacten tot verwijzing (SD)	2,8 (1,3)		*	
Gemiddeld aantal contacten na verwijzing (SD)	1,3 (1,0)		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 10 Aantal en percentage patiënten met een verwijzing naar de tweede lijn in de 6 maanden na de geregistreerde diagnose psoriasis

	18 jaar en ouder		Jonger dan 18 jaar	
	N	%	N	%
N totaal in cohort	387		32	
Verwijzingen, totaal	37	10%	*	
Verwijzingen, huidklachten	14	4%	*	
Verwijzingen, voor psoriasis	*		*	
Verwijzingen, reden van verwijzing onbekend	14	4%	*	
Specialist bij verwijzing voor huidklachten*				
Verwijzingen dermatoloog	14	100%	*	
Verwijzingen allergoloog	*		*	
Verwijzingen reumatoloog	*		*	
Verwijzingen kinderarts	*		*	
Gemiddeld aantal contacten tot verwijzing (SD)	2,9 (1,1)		*	
Gemiddeld aantal contacten na verwijzing (SD)	1,4 (1,2)		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 11 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, totale populatie

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	32.520		890.992	
N onder behandeling POH-GGZ	1.456	4%	31.607	4%
N onder behandeling voor Z11	*		103	0%
N onder behandeling voor P01-P29	594	2%	14.056	2%
N onder behandeling voor P01	139	0%	2.851	0%
N onder behandeling voor P03	130	0%	3.084	0%
N onder behandeling voor P70-P99	550	2%	11.089	1%
N onder behandeling voor P74	123	0%	2.562	0%
N onder behandeling voor P76	204	1%	3.532	0%
N onder behandeling voor P80	34	0%	567	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 12 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, incident

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	1.804		890.992	
N onder behandeling POH-GGZ	91	5%	31.607	4%
N onder behandeling voor Z11	*		103	0%
N onder behandeling voor P01-P29	43	2%	14.056	2%
N onder behandeling voor P01	*		2.851	0%
N onder behandeling voor P03	18	1%	3.084	0%
N onder behandeling voor P70-P99	32	2%	11.089	1%
N onder behandeling voor P74	*		2.562	0%
N onder behandeling voor P76	*		3.532	0%
N onder behandeling voor P80	*		567	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 13 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, prevalent

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	30.716		890.992	
N onder behandeling POH-GGZ	1.365	4%	31.607	4%
N onder behandeling voor Z11	*		103	0%
N onder behandeling voor P01-P29	551	2%	14.056	2%
N onder behandeling voor P01	134	0%	2.851	0%
N onder behandeling voor P03	112	0%	3.084	0%
N onder behandeling voor P70-P99	518	2%	11.089	1%
N onder behandeling voor P74	117	0%	2.562	0%
N onder behandeling voor P76	196	1%	3.532	0%
N onder behandeling voor P80	31	0%	567	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 14 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, 0-17 jarigen

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	789		161.101	
N onder behandeling POH-GGZ	16	2%	2.036	1%
N onder behandeling voor Z11	*		*	
N onder behandeling voor P01-P29	11	1%	1.326	1%
N onder behandeling voor P01	*		159	0%
N onder behandeling voor P03	*		198	0%
N onder behandeling voor P70-P99	*		271	0%
N onder behandeling voor P74	*		90	0%
N onder behandeling voor P76	*		50	0%
N onder behandeling voor P80	*		*	

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 15 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, 18-45 jarigen

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	8.191		308.181	
N onder behandeling POH-GGZ	492	6%	15.292	5%
N onder behandeling voor Z11	*		24	0%
N onder behandeling voor P01-P29	216	3%	7.084	2%
N onder behandeling voor P01	48	1%	1.439	0%
N onder behandeling voor P03	50	1%	1.614	1%
N onder behandeling voor P70-P99	180	2%	5.513	2%
N onder behandeling voor P74	48	1%	1.367	0%
N onder behandeling voor P76	51	1%	1.468	0%
N onder behandeling voor P80	16	0%	349	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 16 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, 46 jaar en ouder

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	23.540		421.710	
N onder behandeling POH-GGZ	948	4%	14.279	3%
N onder behandeling voor Z11	*		79	0%
N onder behandeling voor P01-P29	367	2%	5.646	1%
N onder behandeling voor P01	85	0%	1.253	0%
N onder behandeling voor P03	79	0%	1.272	0%
N onder behandeling voor P70-P99	367	2%	5.305	1%
N onder behandeling voor P74	74	0%	1.105	0%
N onder behandeling voor P76	152	1%	2.014	0%
N onder behandeling voor P80	18	0%	216	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 17 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, mannen

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	16.447		451.212	
N onder behandeling POH-GGZ	530	3%	11.701	3%
N onder behandeling voor Z11	*		54	0%
N onder behandeling voor P01-P29	220	1%	5.603	1%
N onder behandeling voor P01	41	0%	932	0%
N onder behandeling voor P03	47	0%	1.149	0%
N onder behandeling voor P70-P99	208	1%	3.865	1%
N onder behandeling voor P74	42	0%	798	0%
N onder behandeling voor P76	68	0%	1.219	0%
N onder behandeling voor P80	13	0%	213	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 18 Aantal en percentage contacten met de POH-GGZ in 2018, vrouwen

	Psoriasis		Referentie	
	N	%	N	%
N patiënten	16.073		439.780	
N onder behandeling POH-GGZ	926	6%	19.906	5%
N onder behandeling voor Z11	*		49	0%
N onder behandeling voor P01-P29	374	2%	8.453	2%
N onder behandeling voor P01	98	1%	1.919	0%
N onder behandeling voor P03	83	1%	1.935	0%
N onder behandeling voor P70-P99	342	2%	7.224	2%
N onder behandeling voor P74	81	1%	1.764	0%
N onder behandeling voor P76	136	1%	2.313	1%
N onder behandeling voor P80	21	0%	354	0%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Tabel 19 Aantal en percentage verwijzingen naar de psychiatrie in 2018

	Psoriasis			Referentie		
	N totaal	N verwezen	%	N totaal	N verwezen	%
Totale populatie	13.052	231	2%	21.977	466	2%
Incident	744	16	2%	12.183	275	2%
Prevalent	12.308	215	2%	9.794	191	2%
0-17 jaar	334	*		2.378	34	1%
18-45 jaar	3.408	114	3%	6.753	227	3%
46 jaar en ouder	9.310	115	1%	12.846	205	2%
Mannen	6.673	109	2%	9.324	211	2%
Vrouwen	6.379	122	2%	12.653	255	2%

* Aantallen zijn te klein om weer te geven (<10)

Bijlage B Methode

Voor dit onderzoek zijn de volgende gegevens uit Nivel Zorgregistraties gebruikt:

- Contactgegevens: de huisartsen en POH-GGZ geven per contact aan wat voor type contact er is geweest met de patiënt.
- Diagnosegegevens: de huisarts en fysio- en oefentherapeut geven per contact aan voor welke klacht/aandoening de patiënt contact heeft gehad. Dit gebeurt middels een ICPC-code.
- Voorschrijfgegevens: alle door de huisarts voorgeschreven geneesmiddelen op receptniveau gecodeerd volgens de ATC-codering (Anatomical Therapeutic Chemical codering) voorzien van de datum van voorschrijven.
- Verwijsgegevens: van huisartsen die verwijzen via het systeem van Zorgdomein is bekend wanneer patiënten verwezen zijn, naar welke specialist in de tweede lijn en voor welke aandoening een patiënt is verwezen.

Tijdig herkennen psoriasis

Voor vraag 1 & 2 werden praktijken binnen Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn geselecteerd met gegevens in de jaren 2017 en 2018. Daarnaast werden praktijken geselecteerd met minimaal 500 ingeschreven patiënten en praktijken die meer dan 45 weken in het jaar gegevens registreerden. In totaal 273 praktijken voldeden aan deze criteria. In deze 273 praktijken waren 1.019.375 patiënten ingeschreven. Van deze patiënten waren er 28.179 (2,7%) bekend met de diagnose psoriasis in de periode 1 juli 2017 t/m 30 juni 2018. Zes procent van deze patiënten (n=1.619) kreeg de diagnose psoriasis tussen 1 juli 2017 en 30 juni 2018 de overige 94% was al voor 1 juli 2017 bekend met de diagnose psoriasis. Voor de patiënten zonder contacten voor gerelateerde huidklachten in de periode drie en zes maanden voor de diagnose werd ook het aantal contacten in de periode van drie en zes maanden na de geregistreerde diagnose bepaald. Contacten met de huisarts waren consulten, visites en telefonische consulten (CTG-codes 12000, 12001, 12002, 12003, 12004). Daarnaast werd voor deze patiënten het aantal voorschriften voor de medicatie in de drie en zes maanden voor de diagnose psoriasis bepaald.

Verwijzingen

Voor de analyses van de verwijzingen werden van de 273 praktijken die geselecteerd waren voor de beantwoording van vraag 1 en 2 die praktijken geselecteerd waarvan ook gegevens van Zorgdomein (verwijzingen) beschikbaar waren. Van 75 praktijken waren gegevens over verwijzingen bekend. Binnen deze praktijken waren 419 patiënten bekend met de diagnose psoriasis in de periode 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018.

Psychosociale zorg door de POH-GGZ

Voor het bepalen van de psychosociale zorg door de POH-GGZ werden alle patiënten die in 2018 bekend waren met de diagnose psoriasis geselecteerd (32.520 patiënten). Van deze patiënten werden alle contacten met de POH-GGZ geselecteerd (CTG-codes 12110, 12111, 12112, 12113, 12114, 12115, 12116). Het aantal contacten met de POH-GGZ werd berekend voor het totale aantal contacten voor contacten specifiek voor de ICPC codes uit onderstaande tabel.

ICPC code(s)	Omschrijving
Z11	Probleem met ziek zijn
P01 t/m P29	Psychische klachten
P01	Angstig/nerveus/gespannen gevoel
P03	Down/depressief gevoel
P70 t/m P99	Psychische aandoeningen

ICPC code(s)	Omschrijving
P74	Angststoornis/angsttoestand
P76	Depressie
P80	Persoonlijkeids-/karakterstoornis

Resultaten werden apart berekend voor incidente en prevalentie patiënten, mannen en vrouwen en voor de leeftijdscategorieën 0-17 jaar, 18-45 jaar en 46 jaar en ouder. De resultaten werden vergeleken met een cohort van 890.992 patiënten zonder gerelateerde huidaandoeningen of psoriasis uit dezelfde praktijken als waaruit de patiënten met psoriasis zijn geselecteerd.

Voor de verwijzingen naar de psychiatrie werden van de patiënten uit het cohort psoriasis en de referentiegroep de patiënten geselecteerd uit praktijken die ook gegevens hadden over verwijzingen. In totaal 114 praktijken uit de selectie hadden gegevens over verwijzingen. De cohorten psoriasis en de referentie bevatten in de analyse voor de verwijzingen naar de psychiater respectievelijk 13.052 en 337.356 patiënten.